

**KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI – IPA
VE
BÖLGESEL REKABET EDEBİLİRLİK OPERASYONEL PROGRAMINA
İLİŞKİN SIK SORULAN SORULAR**

**Bölgesel Rekabet Edebilirlik Programı Koordinasyon ve Uygulama Merkezi
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI**

**Mart 2008
ANKARA**

SORU 1: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA nedir?

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı- IPA, Avrupa Birliği'nin **2007–2013 dönemi** için **aday** (Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya) **ve potansiyel aday** (Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Kosova) **ülkelere** sağladığı tüm katılım öncesi **mali yardımları** tek bir çerçevede topladığı programın adıdır.

SORU 2: Avrupa Birliği'nin aday ve potansiyel aday ülkelere daha önceden sunduğu katılım öncesi mali yardımlar programları nelerdir?

Avrupa Birliği'nin daha önceden sunduğu katılım öncesi mali yardımları 5 başlık altında toplanmaktadır;

- **PHARE - Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies:**

Merkez ve Doğu Avrupa ülkelerinin ekonomilerini yeniden yapılandırma çabalarını desteklemek amacıyla 1989 yılında oluşturulmuştur. Başlangıçta yalnızca Polonya ve Macaristan'a yönelik olan program, zaman içerisinde 13 ülkeyi (Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Letonya, Litvanya, Makedonya, Macaristan, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya) kapsayacak biçimde genişletilmiştir. Bu program kapsamında kurumsal kapasite ve ekonomik ve sosyal uyum alanları desteklenmiştir.

- **ISPA - Instrument for Structural Policies for Pre-Accession:**

Doğu Avrupa'daki Aday Ülkelerin, Topluluğun özellikle **taşımacılık ve çevre** alanlarındaki altyapı standartlarına uyumunu sağlamayı amaçlamıştır. Bu çerçevede ISPA, büyük çevre ve taşımacılık alanı altyapı projelerini finanse edilmiştir.

- **SAPARD - Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development:**

Tarım ve kırsal kalkınmaya yönelik özel bir katılım programıdır. Doğu Avrupa'da bulunan Aday Ülkelerin, tarım sektörü ile kırsal bölgelerin yapısal uyumunu gerçekleştirirken Ortak Tarım Politikası ile ilgili Topluluk müktesebatını uygularken karşılaştıkları problemleri çözmelerine yardımcı olmayı amaçlamıştır.

- **CARDS - Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization:**

Bu program kapsamında Batı Balkan Ülkeleri (Hırvatistan, Bosna Hersek, Arnavutluk, Makedonya, Sırbistan ve Karadağ) finansal olarak desteklenmiştir. CARDS programı söz konusu ülkelerin politik ve ekonomik gelişmelerinin gerçekleştirilmesi ve kurumsal kapasitelerinin artırılmasını amaçlamıştır.

- **Türkiye İçin Katılım Öncesi Yardım:**

Türkiye'nin 1999 yılında Avrupa Birliği'ne aday ülke ilan edilmesinden sonra ülkemize çeşitli kaynaklar vasıtasıyla sağlanan yardımlar tek bütçe altında toplanmıştır. 2002 -2006 yılları arasında programlanan bu yardımlardan, sadece AB'ye uyum amacıyla tanımlanan projeler yararlanabilmiştir. Bu dönemde müktesebat uyumu, müktesebat uyumu için gerekli idari kapasite oluşturulması ve bunun için gerekli yatırım ihtiyacı ve ekonomik ve sosyal uyum konularındaki projeler finanse edilmiştir.

2007–2013 döneminde Avrupa Birliği bu beş başlık altında aday ve potansiyel aday ülkelere verdiği bu mali yardımları IPA ile tek bir çerçevede toplamıştır.

SORU 3: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı – IPA'nın temel amacı nedir?

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA kapsamında verilen mali yardımların temel amacı, Toplumun uyum politikasının yönetilmesi ve uygulanmasına hazırlanmalarını teminen aday ve potansiyel ülkelere katkı sağlamak, onları üyelikle birlikte devreye girecek yapısal fon uygulamalarına hazırlamak ve dolayısıyla bu ülkelerin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmalarında destek sağlamaktır.

SORU 4: IPA'nın eski dönemdeki mali yardımlara nazaran getirdiği en önemli değişiklik nedir?

2007–2013 döneminde uygulamada olacak Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA'nın getirdiği en önemli değişiklik mali yardımların faydalanıcı ülkeler tarafından hazırlanacak programlar çerçevesinde belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacak olmasıdır. Bu kapsamda, **Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı**, Çevre ve Orman Bakanlığınca Çevre Operasyonel Programı, Ulaştırma Bakanlığınca Ulaştırma Operasyonel Programı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından da Kırsal Kalkınma Operasyonel Programı hazırlanmış bulunmaktadır. Avrupa Birliği tarafından sağlanacak mali yardımlar bu programlarda belirlenen öncelik ve faaliyet alanlarına yönelik kullanılacaktır.

SORU 5: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan “Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı”nın öncelik ve tedbiri nelerdir?

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programında 2 temel öncelik ve bu öncelikler altında 6 temel faaliyet alanı (tedbir) belirlenmiş bulunmaktadır. Bu öncelik ve faaliyet alanları şunlardır;

Operasyonel Programın birinci önceliği “**iş ortamının iyileştirilmesi**”dir. Bu öncelik altında desteklenecek 4 tane faaliyet bulunmaktadır. Bu faaliyetler;

1. Sanayi altyapısının geliştirilmesi,
2. Finansal araçların oluşturulması ve geliştirilmesi,
3. AR-GE, inovasyon, teknoloji ve bilgi toplumu altyapısının geliştirilmesi ve
4. Turizm altyapısı ile tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesidir.

Operasyonel programda belirlenen ikinci öncelik ise “**işletme kapasitelerinin artırılması ve girişimciliğin teşvik edilmesi**”dir. Bu öncelik kapsamında desteklenecek 2 tane faaliyet alanı bulunmaktadır. Bunlar;

1. İşletmelere temel bilgi, danışmanlık ve yatırım desteği sağlanması,
2. Sanayi sektörleri arasında işbirliğinin güçlendirilmesidir.

SORU 6: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın bu yeni dönemde rolü ne olacaktır?

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı kapsamındaki “Operasyonel Programlar” bazı temel Bakanlıklar tarafından hazırlanacak, uygulanacak, izlenecek ve denetlenecektir. Bu mantık Avrupa Birliği üye ülkelerindeki yapısal fon uygulamaları ile benzerlik göstermektedir. Ülkemizde, Operasyonel Programlara ilişkin bütün bu yükümlülükleri temel Bakanlıklar üstlenecektir. Bakanlığımız Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programını hazırlamış olup önümüzdeki dönemde bu programı uygulayacak, denetleyecek ve izleyecektir. Bakanlık Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programını hazırlamak ve uygulamaktan sorumlu **Program Otoritesi** olma rolünü üstlenmiştir.

SORU 8: Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında verilecek yardımın sunulmasında belirli bölgelere öncelik verilecek midir?

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında sunulan yardımdan kişi başı milli gelir seviyesi ülke ortalamasının % 75'inin altında kalan tüm bölgelerimizin (12 Düzey II Bölgesi) yararlanabilmesine karşın, uygulamada, bu bölgelerimiz içerisinde belirlenen ve Cazibe Merkezi olarak adlandırılan 15 İl Merkezine ağırlık verilecektir.

Bu çerçevede, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan ve Operasyonel Programın genel çerçevesini belirleyen “**Stratejik Çerçeve Belgesi**”nde öngörülen yaklaşıma uygun olarak, Operasyonel Program bütçesinin %70-80'inin aşağıda listesi verilen 15 Cazibe Merkezinde kullanılması öngörülmektedir.

15 Cazibe Merkezi

Kahramanmaraş	Gaziantep
Samsun	Diyarbakır
Kastamonu	Şanlıurfa
Malatya	Erzurum
Elazığ	Batman
Trabzon	Van
Kayseri	Kars
Sivas	

Cazibe Merkezleri yaklaşımı dışında Operasyonel Program, programın uygulanacağı 12 Düzey II bölgesi (43 il) ve bu bölgelerin dışında kalan bölgelerimiz arasında yakın işbirliğini sağlamak amacıyla bir “Bölgeler Arası İşbirliği Stratejisi” geliştirmiştir. Bu stratejinin iki temel unsuru bulunmaktadır:

- Cazibe Merkezlerinin hinterlandları ile olan etkileşimi,
- 12 Düzey II bölgesinin Ar-Ge, inovasyon ve şebekeleşme konularına ilişkin olarak ülkenin geri kalanıyla etkileşimi

Bu çerçevede, Operasyonel Programın uygulamasında, proje seçim aşamasında, 12 Düzey II bölgesi ile ülkenin görece gelişmiş bölgeleri arasında özellikle Ar-Ge, inovasyon ve teknoloji alanında işbirliğini, şebekeleşmeyi, kümelenmeyi ve az gelişmiş bölgelerin rekabet gücünü geliştirmeyi amaçlayan projelere öncelik verilecektir.

SORU 9: Bölgesel Rekabet edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında kimler yararlanıcı olabilir?

- Kamu Kurumları ve Birlikleri,
- Organize Sanayi Bölgeleri (OSB), Küçük Sanayi Siteleri (KSS), Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ve Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER) Yönetimleri,
- Ulusal ve Bölgesel Sanayi ve Ticaret Odaları,
- Belediyeler,
- Sektörel Birlikler, Dernekler, Vakıflar ve Kooperatifler
- Üniversiteler,
- Bilimsel Kuruluş ve Araştırma Merkezleri,
- Kar Amacı Gütmeyen Organizasyonlar,
- Kalkınma Ajansları, Hizmet ve Kalkınma Birlikleri,
- İl Özel İdareleri,
- Kredi garanti, mikro kredi ve öz finansman fonları
- Sanayi ağları ve kümelenmeler,
- İşletmeleri Temsil Eden Kuruluşlar.

SORU 10: Bölgesel Rekabet edebilirlik Operasyonel Programında KOBİ'lere hibe verilecek mi?

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamındaki AB kaynağı daha önce ülkemizde uygulanan ve hala bazı bölgelerde uygulanmakta olan AB hibe programlarından farklı bir yöntemle kullanılacaktır. Program kapsamında KOBİ'lere doğrudan hibe öngörülmektedir. Bu kaynak daha çok KOBİ'leri temsil eden üst kuruluşlara, sanayi ve ticaret odalarına, kamu kurumları ve kar amacı gütmeyen kurumlara, sivil toplum örgütlerine, üniversitelere yönelik olarak kullanılacaktır. Bu kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanan projeler nihai faydalanıcısı KOBİ'ler ve işletmeler olmak üzere Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında finanse edilebilecektir. Örneğin KOBİ'lerin ortak kullanımına yönelik olarak bu kurumlarca hazırlanacak laboratuvar, atölye ve tasarım merkezi projelerinin faydalanıcıları KOBİ'ler olacaktır.

SORU 11: Bölgesel Rekabet edebilirlik Operasyonel Programının hazırlanması ve uygulanmasını teminen Bakanlık içerisinde bir kapasite oluşturulmuş mudur?

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programının hazırlanması ve uygulanmasını teminen Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde "Bölgesel Rekabet Edebilirlik Programı Koordinasyon ve Uygulama Merkezi" kurulmuş ve bu merkez altında 14 kişilik bir uzman grubu oluşturulmuştur. Öte yandan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programını hazırlamak ve uygulamaktan sorumlu Program Otoritesi olduğundan Bakanlıkta bir Müsteşar Yardımcısı "Program Otoritesi Başkanı" olarak görevlendirilmiştir.

SORU 12: IPA kapsamında Bakanlık ne kadar büyüklükte bir kaynak kullanacak?

AB tarafından gelen yaklaşık 140 Milyon Avro ile ulusal katkı yaklaşık 47 Milyon Avro'nun toplamı 187 Milyon Avro; 2009 yılı sonuna kadar 43 az gelişmiş ildeki imalat sanayi ve turizm KOBİ'lerine yönelik destek faaliyetleri için kullanılacaktır.

SORU 13: IPA kapsamında KOBİ'lerin ne tür faaliyetlerine destek sağlanacak?

- KOBİ'lerin ortak kullanımına yönelik:

- Laboratuvarlar,
- Atölyeler,
- Tasarım merkezleri,
- Makine, laboratuvar cihazları ve test ekipmanları,
- ICT ve ofis ekipmanları (ekipman ve yazılım dahil),
- İmalat ve depolama tesisleri,
- İşleme ve paketleme tesisleri,
- Sosyal tesisler ve eğitim tesisleri

kurulması (altyapı), iyileştirilmesi ve tefrişatı (ekipman).

- OSB'ler KSS'ler, sanayi ve ticaret odaları, birlikler ve benzeri mekanlarda

- Tek durak ofisleri,
 - Bilgi ve danışmanlık ofislerinin,
- kurulması, iyileştirilmesi ve tefrişatı.

- İŞGEM'ler ve benzeri iş destek merkezleri ve ajanslarının kurulması, iyileştirilmesi ve tefrişatı.

- Ortak ticari kullanıma yönelik lojistik merkezlerinin sanayi alanlarının içerisi veya çevresi ile havaalanlarının, limanların, ana ulaşım akslarının, v.b. çevresinde kurulması.

- Girişimcilik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitim ve öğretim tesislerinin kurulması.

- Kredi garanti fonları, mikro kredi fonları, çekirdek ve start-up (kuruluş aşamasındaki işletmeler), risk sermayesi fonları dahil olmak üzere sermaye tedariki fonları ve diğer finansman araçlarının gerektiğinde kurulması ve/veya sermaye desteği yapılması.

- TGB'ler, TEKMER'ler, üniversiteler ve benzeri alanlarda;

- Tek durak ofisleri,
- Bilgi, danışmanlık ofisleri
- Patent ofisleri ve diğer uygun ortak hizmet yapılarının oluşturulması

- Turizm alanlarının canlandırılma ve peyzaj ve diğer altyapı destekleri ile iyileştirilmesi.

- Turizm bilgi tesisleri ve merkezlerinin kurulması ve tefrişatı

- Başta yeni kurulan işletmeler olmak üzere işletmelere yatırım projelerinin geliştirilmesi, iş ve yatırım planlarının hazırlanması v.b. gibi alanlarda temel bilgi ve danışmanlık desteği sağlanması.

- Mevcut ve potansiyel kümelenmeler, ağ oluşumları, sektörel dernekler ve benzeri işbirliği mekanizmalarının ortak faaliyet ve yatırımlarının finansmanına yönelik doğrudan destekler.

SORU 14: Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programının ne zaman uygulamaya geçirilmesi beklenmektedir?

Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı, programın uygulamasına ilişkin olarak ülkemizde oluşturulan yapılanmanın AB tarafından akreditasyonu ve ülkemiz ve AB arasında IPA'nın tüm bileşenlerine ilişkin Çerçeve Anlaşma ve Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programına ilişkin Finansman Anlaşmasının imzalanması sonrasında uygulamaya geçirilecektir.

Daha teknik ve detaylı sorular için lütfen bakınız “Bölgesel Konferanslar ”